

**DŽONATAN
LITEM**

**SVA SIROČAD
BRUKLINA**

Preveo
Oto Oltvanji

■ Laguna ■

Naslov originala

Jonathan Lethem

MOTHERLESS BROOKLYN

Copyright © 1999 by Jonathan Lethem

All rights reserved.

Translation copyright © 2023 za srpsko izdanje, LAGUNA

Za mog oca

ULAZI TIP U...

Sve je u kontekstu. Odaberite mi kostim, pa ćete videti. Ja sam karnevalski bukadžija, voditelj aukcije, ulični umetnik, glosolista u verskom zanosu, senator opijen vlastitom maratonskom govorancijom. *Bolujem od Turetovog sindroma*. Ne mogu da zatvorim usta, iako uglavnom šapućem ili govorim ispod glasa kao da čitam u sebi, dok mi poskakuje Adamova jabučica, a mišići vilice pulsiraju kao da kriju majušno srce iza obraza; zvuk je prigušen, reči mi beže bez glasa, duhovi samih sebe, ljuštore lišene daha i tona. (Da sam zlikovac iz *Dika Trejsija*, bio bih Mrmljavac.) U tom poniznom obliku reči naviru iz riznice mog mozga da bi jezdile površinom sveta i golicale stvarnost kao prsti klavirske dirke. Mazile ih i gurkale. One su nevidljiva vojska u mirovnoj misiji, miroljubiva horda. One ne žele zlo. Smiruju, tumače, masiraju. Krče lom, dovode u red, stavljaju pod konac. Prebrojavaju i poliraju srebro. Nežno tapšu starice po zadnjici, mameći im kikot. Ali – i u tom grmu leži zec – kada nalete na preveliko savršenstvo, kada je sve dovedeno u red, stavljeno pod konac, starice zadovoljene, tada se moja mala vojska buni, provaljuje u prodavnice. Stvarnost tu i tamo mora da ima džombe, tepih mora da ima fabričku grešku. Moje reči

tada nervozno čupkaju vlakna, u potrazi za osloncem, slabom tačkom, nezaštićenim uvom. I tada nadolazi nagon da urlam u crkvi, obdaništu, prepunom bioskopu. U početku je svrab. Beznačajan. Ali taj svrab ubrzo postaje nezaustavljiva bujica koja ruši brane. Nojeva poplava. Taj svrab je moj život. Evo ga sad. Začepite uši. Izgradite Nojevu barku.

„Puši ga!“, urlam.

* * *

„Punašmusta“, odgovori Gilbert Koni na moj ispad, ne okrećući glavu. Jedva sam razaznao reči – „Puna su mi usta“ – istovremeno istina i šala, i to loša. Naviknut na moje verbalne tikove, obično se ne trudi da odgovori. Sada je čušnuo papirnu kesu iz *Vajt kasla* ka meni na sedište, gužvujući papir. „Zapuširupu.“

Koni nije zaslužio moju posebnu pažnju. „Pušigapušigapušiga“, zaurlah ponovo, otpustivši još malo pritiska iz glave. Tek tada sam mogao da se koncentrišem. Poslužio sam se malim hamburgerom. Raspakovavši ga, podigao sam gornju polovinu zemičke da proučim mrežu rupica na pljeskavici i sjaj sluzavih kockica crnog luka. Još jedan poriv. Uvek moram da zavirim u hamburger iz *Vajt kasla*, da uživam u kontrastu između mašinski pravljenog hamburgera i grudve pržene sluzi. Haos i kontrola. Zatim sam uradio ono što mi je Gilbert manje-više predložio – strpao ga celog u usta. Dok mi je drevni slogan *Kupujte ih u velikom pakovanju* zujao negde duboko u glavi, a vilica muljala hamburger u komadiće koje mogu progutati, okrenuo sam se nazad ka prozoru da osmotrim kuću.

Hrana me istinski opušta.

Držali smo pod prismotrom broj 109 u istočnoj Osamdeset četvrtoj ulici, usamljenu spratnu kuću utaknutu između divovskih stambenih zgrada sa vratarima, u čija predvorja su uletali i iz njih izletali dostavljači ljute kineske hrane na biciklima poput umornih moljaca na novembarskom svetlu.

Vreme večere u Jorktaunu. Gilbert Koni i ja smo dali doprinos gozbi, skrenuvši sa puta u Španski Harlem po hamburgere. Na Menhetnu je ostao samo još jedan *Vajt kasl*, u istočnoj Sto trećoj ulici. Nije tako dobar kao prigradske ispostave. Ne možete više da gledate dok vam pripremaju narudžbu i, da budem iskren, počeo sam da se pitam da li podgrevaju zemičke u mikrotalasnoj umesto na pari. Avaj. Ponevši brdo tako kompromitovanih hamburgera i pomfrita u centar, nepropisno smo se parkirali ispred željene adrese sve dok se nije ukazalo prazno mesto. Čekali smo svega nekoliko minuta, mada su nas za to vreme već spazili vratari s obe strane – svakako kao nekog ko ne pripada ovde i njuška. Vozili smo linkoln, bez registarske tablice serije T ili nalepnice, ili bilo kakve oznake koja bi potvrdila da pripada službi za prevoz. A bili smo krupni momci, Gilbert i ja. Verovatno su mislili da smo panduri. Nije ni bitno. Žvakali smo i čekali.

A nije ni da smo znali šta tražimo. Mina nas je poslao ova-mo ne rekavši nam zašto, što je sasvim uobičajeno, iako adresa nije bila. Obavljajući poslice za *Agenciju Mina* strogo bismo se držali Bruklina, ako ćemo pravo, retko smo išli dalje od Ulice Kort. Kerol Gardens i Kobl Hil sačinjavali su tablu društvene igre izukrštanih savezništava i neprijateljstava Frenka Mine, a ja, Gil Koni i ostali iz *Agencije* bili smo – poput figurica u „monopolu“, činilo mi se nekad, limeni automobilčići ili terijeri (svakako ne cilindri) – koji se pomeraju po toj tabli. Ovde, na gornjem Ist Sajdu, bili smo van naše uobičajene mape, Automobil i Terijer u Zemlji slatkiša – ili možda u radnoj sobi sa pukovnikom Senfom.

„Šta piše na tabli?“, upita Koni. Mahnuo je masnom bradom ka ulazu u kuću. Pogledao sam.

„Jorkvilski zendo“, pročitao sam sa bronzane ploče na vratima, a moj grozničavi mozak obradio je reči i sa zanimanjem se zakačio za onu čudniju. „Puši ga, Zendo!“, promrmljah kroz stisnute zube.

Gilbert je to shvatio, ispravno, kao moje iščuđavanje nad nepoznanicom. „Jeste, šta mu je to *Zendo*? Šta je to?“

„Možda nešto kao zen“, rekoh.

„Ne znam ti ja šta je to.“

„Zen kao budizam“, rekoh. „Majstor zena, znaš.“

„Majstor zena?“

„Znaš već, kao majstor kung-fua.“

„Hrrf“, reče Koni.

I tako, nakon ovog bednog pokušaja istrage, vratismo se našem samozadovoljnom žvakanju. Naravno, posle svakog razgovora moj mozak je bio zauzet makar najblažom verzijom salate od eholalije: *Zendam ti ja šta je to, kendo zung fu, majstor feng šuija, zenturbacijo, puši ga!* Ali nije bilo potrebe da se izgovara, ne još, sve dok sam imao hamburgere iz *Vajt kasla* koje sam mogao da odškrinem, proučim i smažem. Stao sam kod trećeg. Uglavio sam ga u usta, potom bacio pogled ka prilazu broju sto devet, trznuvši glavom kao da je zgrada pokušala da mi se prišunja. Koni i ostali operativci iz Minine agencije voleli su sa mnom da idu na prismotre, budući da me je moj poriv terao da bacam oko na odredište ili željenu metu svakih tridesetak sekundi, poštediti ih tako neprijatne obaveze da krive vratove. Slična logika objašnjava i moju popularnost tokom prislušivačkih zabava – dajte mi spisak ključnih reči na koje treba da obratim pažnju u razgovoru i neću misliti ni na šta drugo, iskočiću iz kože na sâm nagovestaj neke od njih, dok bi isti zadatak svakog drugog neumitno uljuljkao u blaženi san.

Dok sam žvakaio hamburger broj tri i motrio na nepro- metni ulaz u Jorkvilski zendo, rukama sam žurno opipavao papirnu kesu sa hamburgerima, da bih bio siguran da su mi ostala još tri. Kupili smo kesu sa dvanaest, a Koni ne samo da je znao da moram da imam svojih šest već je znao da mi ugađa kupivši isti broj hamburgera kao i ja, golica moje turetaške opsesivno-kompulzivne instinkte. Izgleda da je Gilbert Koni

bio ljudina zlatnog srca. Ili je samo bio podložan dresuri. Moji tikovi i opsesije zabavljali su ostale Minine ljude, ali su ih i umarali, činili ih neobično popustljivim i poslušnim.

Jedna žena skrenu sa trotoara na trem kuće i odšeta do vrata. Kratke crne kose, četvrtastih naočara, nisam zapazio više pre nego što nam je okrenula leđa. Nosila je mornarski žaket. Ispod dečačke frizure videli su joj se uvojci crne kose na zatiljku. Mogla je da ima dvadeset pet godina, mogla je da ima osamnaest.

„Ući će“, reče Koni.

„Gledaj, ima ključ“, rekoh.

„Šta Frenk želi od nas?“

„Samo posmatraj. Zapiši. Koliko je sati?“

Koni zgužva još jedan omot *Vajt kasla* i pokaza na pretinac. „Ti zapiši. Sada je šest i četrdeset pet.“

Otvorio sam pretinac – kliktaj plastične bravice proizveo je predivno šupalj zvuk, znao sam da ću želeti da ga ponovim, makar otprilike – i unutra pronašao malu beležnicu. DEVOJKA, zapisao sam, zatim precrtao. ŽENA, KOSA, NAOČARE, KLJUČ. 6.45. Beleške su bile za mene, jer je trebalo samo usmeno da izvestim Minu. Ako i to. Koliko smo znali, možda nas je poslao ovamo da uteramo nekom strah u kosti ili da sačekamo nekakvu isporuku. Spustio sam sveščicu pored hamburgera na sedište između nas i zatvorio vratašca pretinca, zatim šest puta potpuno bespotrebno ćušnuo isto mesto da smanjim pritisak u glavi, u imitaciji onog šupljeg zvuka koji mi se dopao. Šest je večeras srećan broj, šest hamburgera, šest i četrdeset pet. Otud šest ćuški.

* * *

Za mene su brojanje, pipanje predmeta i ponavljanje reči jedna te ista aktivnost. Turetov sindrom je zapravo jedna velika doživotna igra šuge. Svet (ili moj mozak – jedno te isto) proglašava me *šugom*, iznova i iznova. A ja mu vraćam.

Da li *šuga* može drugačije? Ako ste ikada bili *šuga*, znate odgovor.

* * *

„Momci“, začu se glas sa ulične strane kola, isprepadavši i mene i Konija.

„Frenk“, rekoh.

Bio je to Mina. Podigao je okovratnik kaputa da se zaštititi od vetra, ne uspevši potpuno da prikrije neobrijanu grimasu Roberta Rajana iz *Divlje horde*. Sagnuo se do mog prozora, kao da ne želi da ga vide iz Jorkvilskog zenda. Iza njega su preko šahta tandrkali rasklimatani taksiji. Spustio sam prozor, zatim opsesivno ispružio ruku da mu dodirnem levo rame, uobičajen gest koji on nije primećivao – koliko dugo? Recimo, sada već petnaest godina, otkako sam prvi put kao trinaestogodišnjak počeo da ispoljavam taj nagon i posegnuo za tada dvadeset-petogodišnjim ramenom uličnog probisveta u pilotskoj jakni. Petnaest godina dodirivanja i tapšanja – da je Frenk Mina bio kip, a ne čovek od krvi i mesa, ispolirao bih tu tačku u finu glatku površinu, kao što to rade horde turista nosevima i nožnim palčevima bronzanih mučenika u italijanskim crkvama.

„Šta ćeš ti tu?“, upita Koni. Znao je da je nešto važno čim je Mina došao ne samo lično već i vlastitim vozilom, iako je lako mogao da nam naloži ga pokupimo negde usput. Nešto se komplikovano dešavalo, a – o iznenađenja! – mi ugursuzi ponovo nismo bili u toku.

Nećujno prošaptah kroz stisnute usne: *Prismotra, prisna smotra, zendaljka*.

Gospodari zamkaljke.

„Daj mi pljugu“, reče Mina. Koni se nagnu preko mene s kutijom pal mala, iz koje je virila jedna da bi je gazda lakše ubrao. Mina je ubaci u usta i pripali sâm, mreškajući čelo u koncentraciji, zagrađivši upaljač okovratnikom. Povukao je

dim, zatim ga izduvao u naš vazdušni prostor. „Dobro, slušajte me sad“, reče on, kao da već nismo pažljivo iščekivali da nešto kaže.

Minini ljudi do koske.

„Ja ću sad da uđem“, reče, škiljeći ka Zendu. „Otvoriće mi preko interfona. Širom ću otvoriti vrata. Želim da ti“ – klimnu glavom ka Koniju – „zadržiš vrata, uđeš, ostaneš tamo i sačekaš u dnu stepenica.“

„Šta ako siđu da te dočekaju?“, reče Koni.

„Brini o tome kad se desi“, reče Mina kruto.

„U redu, ali šta ako...“

Mina odmahnu rukom pre nego što je završio. Koni je samo pokušavao da shvati smisao svoje uloge, ali nije mu bilo suđeno.

„Lajonele...“, zausti Mina.

* * *

Lajonel, tako se zovem. Frenk i Minini ljudi su ga izgovarali tako da se rimuje sa *bajonet*. Lajonel Esrog. *Laj, Nele*.

Lajavi Estrogen.

Bajonet Bezbog.

Majonez Despot.

I tako dalje.

Moje sopstveno ime bilo je moja prva usmena karamela, sada rastegnuta u trakice bez punjenja i rasuta svuda po sobi odjeka moje vlastite lobanje. Prežvakana, bez ukusa.

* * *

„Drži.“ Mina mi ubaci radijski prijemnik i slušalice u krilo, zatim se potapša po džepu na grudima. „Ozvučen sam. Javljaću ti se uživo preko mikrofona. Slušaj pažljivo. Ako kažem, na primer, 'Da mi život od toga zavisi', izađi iz kola i pokucaj

na vrata, Gilbert će te pustiti unutra, a vas dvojica potrčite uz stepenice i brzo me pronađite, važi?“

Puši ga, drkajlo, skoro mi izlete iz usta od uzbuđenja, ali naglo udahnuh i progutah reči, ne rekavši ništa.

„Nismo opremljeni“, reče Gilbert.

„Molim?“, reče Mina.

„Puca, nemam pucu.“

„Šta se izmotavaš sa tom *pucom*? Kaži *pištolj*, Gilberte.“

„Nemam pištolj, Frenk.“

„Na to i računam. Tako uspevam da zaspim noću, znaš. Kad znam da ti nemaš pištolj. Ne želim da se vas dvojica tupadžija penjete uz stepenice za mnom ni sa šnalom, usnom harmonikom, a kamoli pištoljem. Samo se pojavite.“

„Izvini, Frenk.“

„Ni sa neupaljenom cigarom, pilećim krilcem.“

„Izvini, Frenk.“

„Samo slušaj. Ako me čuješ da kažem, recimo, 'Prvo moram do toaleta', to znači da izlazimo napolje. Pokupi Gilberta, vratite se u kola i budite spremni da nas pratite. Skontaćete?“

Ču ćeš će, ćemo ĆETE će!, reče moj mozak. *Patka, patka, patka, GUSKA!**

„Da mi život zavisi, upadamo u Zendo“, rekoah naglas. „Moram do toaleta, palimo kola.“

„Ti si genije, Cirkuse“, reče Mina. Štipnuo me je za obraz, zatim bacio cigaretu iza sebe na ulicu, gde je odskočila prskajući žar. Zagledao se negde u daljinu.

Koni je izašao iz kola, a ja sam se prebacio na vozačko sedište. Mina je lupio jednom po krovu kola, kao da tapše psa po glavi nakon što mu je rekao *miran*, potom prošao ispred

* *Duck Duck Goose* – tradicionalna dečja igra u vrtiću ili predškolskom uzrastu. Grupa sedi u krugu, a jedan igrač je obilazi i tapka ostale po ramenu nazivajući ih „patkom“ dok se ne odluči za jednog kao „gusku“. „Guska“ ustaje i pokušava da ga stigne pre nego što ovaj zauzme njegovo mesto. (Prim. prev.)

prednjeg branika, digao prst da uspori Konija, prešao preko trotoara do vrata s brojem sto devet i pritisnuo zvono ispred table Zenda. Koni se naslonio na auto i sačekao. Ja sam stavio slušalice, uhvatio jasan signal Mine kako tare cipele o trotoar preko mikrofona da bi proverio da li radi. Kada sam podigao glavu, ugledao sam vratara ogromne zgrade zdesna kako nas posmatra, ali ništa više.

Čuo sam zujanje interfona, uživo i preko mikrofona. Mina je ušao, širom otvorivši vrata. Koni pritrča, prihvati vrata i nestade unutra za njim.

Zvuci koraka uz stepenice, još uvek bez glasova. Odjednom sam se našao u dva sveta, očiju i nervoznog tela na vozačkom sedištu linkolna, koji sa svog parking-mesta posmatraju najobičniji ulični život gornjeg Ist Sajda, šetače pasa, dostavljače, dečake i devojčice u poslovnim odelima odraslih kako se drhteći probijaju do barova pred zahuktali noćni život, dok su mi uši gradile zvučnu sliku uz pomoć odjeka Mininog penjanja uz stepenice – još ga niko nije dočekao, ali se činilo da on zna gde je, koža cipela trljala se o drvo, stepenice su škripale, zatim oklevanje, možda šuškanje odećom, potom dva drvena zveketa i koraci koji se nastavljaju, samo tiše. Mina je skinuo cipele.

Pozvonio je, a *potom* se ušunjao? Nije logično. Ali šta je uopšte logično u ovom poslu? Izvadio sam još jedan hamburger iz papirne kese – šest hamburgera da uspostave red u svetu bez smisla.

„Frenk“, reče glas preko mikrofona.

„Ipak sam došao“, reče Mina umorno. „A nije trebalo. Treba da sam čistiš svoja govna.“

„Cenim to“, reče drugi glas. „Ali stvari su se malo zakomplikovale.“

„Znaju za ugovor o zgradi“, reče Mina.

„Ne, ne verujem.“ Glas je bio neobično smiren, umirujući. Da li mi je poznat? Možda ne toliko koliko ritam Mininih odgovora – bio je to neko koga on dobro poznaje, samo ko?

„Uđi da popričamo“, reče glas.

„O čemu?“, reče Mina. „O čemu mi to imamo da pričamo?“

„Čuješ li ti sebe, Frenk?“

„Došao sam ovamo sebe da čujem? To mogu i kod kuće.“

„Ali da li to stvarno radiš?“ Čuo sam osmeh u tom glasu.

„Ne tako često ili tako temeljno kao što bi mogao, podozrevam.“

„Gde je Ulman?“, reče Mina. „Doveo si ga?“

„Ulman je u centru. Ići ćeš do njega.“

„Sranje.“

„Strpljenja.“

„Ti kažeš strpljenja, ja kažem sranje.“

„Karakteristično, pretpostavljam.“

„Aha. Zato ajde da odustanemo.“

Još prigušenih koraka, zatvaranje vrata. Nešto je zvecnulo, možda čaša i flaša, neko je nekom sipao piće. Vino. Ni sâm ne bih odbio osveženje. Umesto toga, žvakao sam hamburger i gledao kroz vetrobran, dok mi je u mozgu odjekivalo: *Karakterističan, autističan, mističan, tiku vičan, drčan, drčajlo*. Onda mi je na pamet palo da zapišem novu belešku, pa sam otvorio svesku i ispod ŽENA, KOSA i NAOČARE napisao ULMAN CENTAR, pomislio: *Golman nema centa*. Kada sam smazao hamburger, zategnute vilice i grla, spremio sam se za neizbežan koproalaličan tik – glasan, iako me niko nije čuo. „Jedi govna, Bejli!“

Bejljevo ime je urezano u moj turetaški mozak, mada nisam znao zašto. Nisam poznavao nijednog Bejlja. Možda je Bejli bio „univerzalan čovek“, kao Džordž Bejli u *Divnom životu*. Moj imaginarni slušalac, koji trpi teret većine mojih samačkih psovki – očigledno je deo mene želeo metu. Ako turetaš opsuje u šumi, a nema nikoga da ga čuje, da li on proizvede zvuk? Bejli je, čini se, bio moje rešenje te zagonetke.

„Vidi ti se na licu, Frenk. Voleo bi da ubiješ nekoga.“

„Poslužićeš za početak.“

„Ne smeš mene da kriviš, Frenk, ako si izgubio kontrolu nad njom.“

„Ti si kriv ako joj nedostaje njen Rama-lama-ding-dong. Ti si joj je napunio glavu tim glupostima.“

„Evo, probaj ovo.“ (Nudi mu piće?)

„Neću na prazan stomak.“

„Avaj. Zaboravio sam koliko patiš, Frenk.“

„Ma jebi se.“

„Jedi govna, Bejli!“ Tikovi su bili najgori kada sam nervozan, stres je raspaljivao sindrom. A nešto me je u čitavom ovom scenariju činilo nervoznim. Razgovor koji sam slušao bio je suviše upućen, sve aluzije ugladene i nerazumljive, kao da iza svake reči stoje godine i godine zajedničkog iskustva.

Takođe, gde je devojka sa kratkom crnom kosom? U istoj prostoriji sa Minom i njegovim oholim sagovornikom, samo čuti? Ili negde drugde? Izluđivala me je nesposobnost da zamislim unutrašnjost broja sto devet. Da li je devojka „ona“ o kojoj pričaju? Malo verovatno.

I šta je njen Rama-lama-ding-dong? Nisam smeo sebi da dopustim luksuz da lupam glavu oko toga. Odbacio sam armiju tikova i trudio se da ne razmišljam o stvarima koje ne razumem.

Bacio sam pogled ka vratima. Koni je verovatno još bio sa druge strane. Želeo sam da čujem: *Da mi život od toga zavisi*, pa da potrchimo uz stepenice.

Poskočio sam kada mi je neko pokucao na prozor. Bio je to vratar koji nas je posmatrao. Pokazao mi je rukom da otvorim prozor. Odmahnuo sam glavom, a on je klimnuo. Konačno sam poslušao, skinuvši slušalice sa jednog uva da ga čujem.

„Molim?“, rekoh, trostruko smeten – prozor sa automatskim mehanizmom zaveo je moj svračiji mozak i sada zahtevao besciljno dizanje i spuštanje. Trudio sam se da budem suptilan.

„Traži vas vaš prijatelj“, reče vratar, pokazujući nazad ka svojoj zgradi.

„Molim?“ Ovo me je potpuno zbunilo. Iskrivio sam vrat da bih video preko njega, ali na vratima njegove zgrade nije

bilo nikoga. U međuvremenu je Mina govorio nešto preko mikrofona. Ali ne *toalet* ili *život zavisi*.

„Vaš prijatelj“, ponovi vratar s nezgrapnim istočnoevropskim akcentom, možda poljskim ili češkim. „Traži vas.“ Iskezio se, uživajući u mojoj zbunjenosti. Osetio sam kako sam teatralno nabrao čelo, usled tika, i pozeleo da mu kažem da skine kež sa lica: ne dešava se sve što vidi zbog njega.

„Koji prijatelj?“, rekoh. I Mina i Koni su bili unutra – primetio bih da su se vrata Zenda otvorila.

„Kaže da je spreman, ako njega čekate“, reče vratar, klimajući glavom, ponovo pokazujući rukama. „Želi da pričate.“

Mina je sada govorio: „... *usvinjićeš mermerni pod...*“

„Mislim da si pogrešio“, rekoh vrataru. „*Drkajlo!*“ Namrštio sam se, odmahnuo mu rukom, pokušao da se usredsredim na glasove u slušalicama.

„Hej, hej“, reče vratar. Podigao je ruke. „Samo prenosim poruku, prijatelju.“

Ponovo sam spustio prozor, nekako uspevši da odlepip prste od mehanizma. „Nema problema“, rekoh mu i suzbih još jedno *drkajlo* u tanušni lavež čivave, nešto nalik na: *jipki!* „Ali ne mogu da napustim kola. Ako želi da pričamo, reci mom prijatelju da dođe, pa ćemo da pričamo ovde. Važi, prijatelju?“ Odjednom mi se činilo da imam previše prijatelja, a nijednom od njih nisam znao ime. Ponovio sam impulsivni klepet rukom, funkcionalnu mešavinu tika i gesta, u pokušaju da oteram ovu budalu nazad do njegovih vrata.

„Ne, ne. Rekao je da uđete.“

„... *slomiti ruku...*“, učinilo mi se da je Mina rekao.

„Onda saznaj kako se zove“, rekoh iz očaja. „Vrati se i reci mi kako se zove.“

„Želi da priča sa vama.“

„U redu, *pušigavrataru*, reci mu da ću odmah da dođem.“ Još jednom sam mu podigao prozor u lice. Ponovo je pokušao, ali sam ga ignorisao.

„... dozvoli mi prvo da odem do tvog toaleta...“

Otvorio sam vrata i sklonio vratara s puta, stigao do vrata Zenda, pokucao, šest puta, glasno. „Koni“, zašištah. „Izlazi.“

Preko slušalica sam čuo kako je Mina zatvorio vrata toaleta za sobom, odvrnuo slavinu. „*Nadam se da si čuo, Cirkuse*“, šapnuo je u mikrofoni, izravno mi se obraćajući. „*Idemo u kola. Nemojte da nas izgubite. I bez sekiracije.*“

Koni ispade kroz vrata.

„Krenuo je“, reko, spustivši slušalice oko vrata.

„Dobro“, reče Koni, razrogačenih očiju. Za promenu smo bili u centru zbivanja.

„Ti voziš“, reko, dodirnuvši mu nos vrhom prsta. Ote-
rao me je od sebe poput muve. Uletesmo u kola i Koni poč-
e da turira motor. Bacio sam kesu punu hladnih hamburgera i
zgužvanih omota na zadnje sedišta. Idiot od vratara nestao je
u svoju zgradu. Za trenutak sam ga izbacio iz misli.

Sedeli smo gledajući ispred sebe, u autu obavijenom sop-
stvenim izduvnim gasovima, vibrirali i čekali. Mozak mi je
govorio: *Prati ta kola! Holivudska škola! Cigara da ubije vola!*
Moja vilica je muljala, žvakala i gutala reči, učutkujući me.
Gilbertove ruke su stiskale volan, dok su moje tiho dobovale u
krilu, sitnim pokretima kolibrija.

Za nas je to značilo bez sekiracije.

„Ne vidim ga“, reče Koni.

„Čekaj samo. Izaći će on, verovatno s još nekim momcima.“
Verovatno, perolako. Podigao sam slušalicu do desnog uva. Nije
bilo glasova, samo trupkanje, možda na stepenicama.

„Šta ako uđu u kola iza nas?“, reče Koni.

„Ovo je jednosmerna ulica“, reko, iznerviran, ali ipak gle-
dajući pozadi da bih proučio kola parkirana iza nas. „Samo
ih propusti.“

„Hej“, reče Koni.

Pojavili su se, izleteli kroz vrata i žurno pošli trotoarom
ispred nas: Mina i još jedan čovek, div u crnom kaputu. Ako

taj drugi čovek nije bio visok najmanje dva metra, tu me secite, ramena su mu izgledala kao da ispod kaputa skriva fudbalske štitnike ili anđeoska krila. Ili mu se tu možda sklupčala slatka kratkokosa devojka, obgrlivši mu ramena poput čovekolikog ranca. Da li je div bio taj koji je govorio tako zlobno? Mina je žurio ispred diva, kao da želi da nam umakne, umesto da odugovlači da bi nas zadržao u igri. Zašto? U leđa mu je uperen pištolj? Div je krio ruke u džepovima kaputa. Iz nekog razloga zamislio sam kako u njima drži vekne hleba ili rude salame, meze skriveno u kaputu da bi prehranilo diva u zimu, hrana za utehu.

Ili sam tom fantazijom samo želeo da se utešim: vekna hleba nije mogla da bude pištolj, što bi Mini dalo prednost jedinog vatrenog oružja u ovoj priči.

Gledali smo glupavo kako prolaze između dva parkirana automobila i smeštaju se na zadnje sedišta crnog krajsler karavana koji se dokotrljao odnekud iza nas, zatim odmah idu dalje. Previše nestrpljivi, Koni i ja smo tempirali svoje reakcije na njihovo paljenje kola, te su nam sada izmicali. „Kreći!“, rekoh.

Koni zavrnu volan da izvuče linkoln, čuknuvši branike dovoljno jako da ih ulubi. Naravno, bili smo zaglavljani. Povukao se unazad, nežnije čvrknuo zadnji deo, potom uhvatio dovoljan luk da nas oslobodi, ali ne pre nego što je taksi prozujao pored nas i zakrčio nam put. Daleko ispred nas karavan je zavrnuo za ugao, na Drugu aveniju. „Kreći!“

„Gledaj“, reče Koni, pokazujući na taksi. „Ja krećem. Pogled gore.“

„Pogled gore?“, rekoh. „Pogled pravo. *Glavu* gore.“ Ispravio sam ga nesvesno reagujući na stres.

„Da, i to.“

„Pogled pravo, ne skidaj pogled s puta, naćuli uši...“ Odjednom sam morao da navedem svaku moguću kombinaciju. Toliko me je iznerviralo to *pogled gore*.

„Aha, i začepi gubicu“, reče Koni. Vozili smo taksiju za petama, bolje išta nego ništa, budući da se kretao brzo. „Kad smo već kod toga, kako bi bilo da malo načuliš uši, šta kaže Frenk?“

Stavio sam slušalice. Samo kakofonija saobraćajnih zvukova namesto onih koje sam ignorisao. Koni je sledio taksi na Drugu aveniju, gde je u koloni taksija i drugih vozila karavan poslušno čekao da se promeni svetlo na semaforu. Vratili smo se u igru, što je bilo uzbudljivo bar koliko i jadno, budući da smo pre toga uspeli da ih izgubimo između samo dve raskrsnice.

Prestrojili smo se levo da zaobiđemo prvi taksi i stanemo iza drugog, u istu traku u kojoj su bila kola sa Minom i divom. Gledao sam kako se pale crvena svetla na usaglašenim semaforima na oko kilometar ispred nas. Eto posla za nekog sa opsesivno-kompulzivnim impulsima, pomislih. Upravljanje saobraćajem. Onda nam se upalilo zeleno i svi se cimnusmo napred, lebdeći ćilim od crnih i sivkastosmeđih privatnih vozila i svetlonarandžastih taksija, pravo kroz raskrscopicu.

„Priđi im“, rekoh, ponovo vadeći slušalice iz ušiju. Zatim mi se stravični tik oslobodi iz grudi: „*Puši ga, gos'n Drkanamajlo!*“

To je čak i Gilbertu privuklo pažnju. „Gos'n Drkanamajlo?“ Dok su nam se redom palila zelena svetla, taksiji su vozili agresivan slalom napred-nazad, hvatajući prednost, ali su svetla bila podešena za saobraćaj od četrdeset kilometara na sat, što znači da niko nije mogao stekne nikakvu prednost. Još uvek nevidljivi vozač karavana bio je nestrpljiv poput taksiste, pa se probio na čelo čopora, ali nas je semafor zadržao u koloni, bar dok oni ne skrenu za sledeći ugao. Koni je uspevao da se nosi s poterom, za sada.

Ja sam bio sasvim druga priča.

„Gospodnja gospodska kajla“, rekoh, u potrazi za rečima koje će umanjiti nervozu. Mozak kao da mi je bio inspirisan da izmisli neki sasvim nov tik. Obuzela me je Turetova muza. U najgore vreme. Stres uglavnom stimuliše tikove, ali kada sam

posvećen nekom zadatku, koncentracija ih odbija. Trebalo je ja da vozim, shvatih odjednom. Potera je bila sâm stres koji nema gde da ode.

„Nervozna ortopedska frajla. Servozna.“

„Aha, i ja sam pomalo *servozan*“, reče Koni odsutno, dok je lovio prazno mesto u traci zdesna.

„Fiskozna...“, prasnuh.

„Skinu mi se“, gundao je Koni, konačno nas uglavivši direktno iza karavana. Nagnuo sam se napred da pokušam da razaznam što više u unutrašnjosti vozila. Tri glave. Mina i div na zadnjem sedištu, i vozač. Mina je gledao pravo ispred sebe, kao i div. Podigao sam slušalice da oslušnem, ali bilo je kao što sam i pretpostavio: nisu pričali. Neko je znao šta rade i kuda idu, a taj neko ni izdaleka nismo bili mi.

Kod Pedeset devete ulice dočekao nas je kraj zelenog talasa, kao i uobičajena gužva na prilazu mostu za Kvinsboro. Čopor je usporio, pomirivši se sa čekanjem pred još jednim crvenim. Koni je malko zaostao da ne bismo bili suviše upadljivi iza njih dok čekamo, a između nas se ugurao još jedan taksi. Onda je karavan projurio kroz sveže crveno, jedva izbegavši reku saobraćaja koja je pokuljala Pedeset osmom ulicom.

„Sranje!“

„Sranje!“

I Koni i ja smo hteli da iskočimo iz kože. Ukopali smo se, nesposobni da ih sledimo i uhvatimo se ukoštac sa strujom poprečnog saobraćaja čak i da smo želeli. Osećali smo se kao u ludačkoj košulji. Kao da nas je sudbina izigrala, Minine gubitnike, koji su ga ponovo izneverili. Ali karavan je naleteo na novu masu vozila parkirane ispred narednog crvenog svetla i ostao u vidokrugu samo ćošak dalje. Saobraćaj je bio razbijen u paramparčad. Na trenutak smo imali sreće, ali samo na trenutak.

Gledao sam ispred sebe, izbezumljen. Njihovo crveno, naše crveno, pogled mi je šetao napred-nazad. Slušao sam Konijevo disanje, vlastito, poput konja pred kapijom – naša tela nabijena

adrenalinom zavaravala su se da mogu da nadoknade razliku od jednog ćoška. Ako ne budemo pazili, na prizor promene svetla mogli bismo čelima da proletimo kroz vetrobran.

Naše crveno se promenilo, ali je i njihovo i, na naše oči, njihova masa vozila je poletela napred, dok je naša samo puzala. Ta masa bila je naša jedina nada – oni su bili na repu svoje, i ako ostane dovoljno zgusnuta, neće nam daleko pobeći. Mi smo se nalazili gotovo na čelu svoje. Čušnuo sam vrata pretinca šest puta. Koni je naglo ubrzao i kucnuo taksu ispred nas, ali ne pre-jako. Pomerili smo se u stranu i ja ugledah srebrnu ogrebotinu na žutoj farbi branika vozila. „Jebiga, piči dalje“, rekoh. Ionako je i taksista imao istu nameru. Svi zaškripasmo točkovima preko Pedeset devete, ljudi rodeo taksija i automobila, jureći da pobedimo nepromenljivi zakon podešenih semafora. Naša horda se protegla i sustigla rep njihove protegnute horde i one se spojiše, kao svemirski brodovi video-igre na starinskom ekranu. Karavan je agresivno menjao trake. Mi smo ih menjali za njima, ne trudeći se da prikrijemo da ih jurimo. Raskrsnice su promicale pored nas.

„Skreću!“, povikah. „Prestroji se!“ Ščepao sam dršku na vratima dok je Koni, uživajući se u ulogu, razvukao pojam to-pološke verovatnoće prešavši tri trake pune ćelavih guma i zgužvanog hroma. Moji tikovi su se umirili – stres je bio jedno, životinjski strah nešto sasvim drugo. Kao kod turbulentnog sletanja aviona, kada svi putnici usmere svaki gram volje da stabilizuju letelicu, zadatak zamišljanja da kontrolišem stvari koje nisam kontrolisao (u ovom slučaju, vozilo, saobraćaj, Konija, gravitaciju, trenje itd.), zamišljanje toga svakom česticom svog bića – u tom trenutku pružalo mi je sasvim dovoljno aktivnosti. Moj Turetov sindrom je bio prezauzet.

„Trideset šesta“, reče Koni dok smo se klackali niz ulicu.

„Šta to znači?“

„Pojma nemam. Nešto.“

„Tunel za Midtaun. Kvins.“

Bilo je nečeg umirujućeg u tome. Div i njegov vozač su prelazili, manje-više, na našu teritoriju. Predgrađa. Nije baš Bruklin, ali može da prođe. Truckali smo se zajedno sa sve gušćim saobraćajem u dve tesno nabijene trake u tunelu, dok je karavan bio bezbedno zaglavljn dvoja kola ispred nas, prozora crnih i sjajnih od odraza niza svetala koji su ukrašavali prljavu kaldrmu glavne saobraćajnice. Malo sam se opustio, prestao da zadržavam dah i, stisnutih zuba, džokerovske grimase na licu, cijuknuo jedno *puši ga* samo zato što sam mogao.

„Naplatna rampa“, reče Koni.

„Molim?“

„Postoji naplatna rampa. Preko u Kvinsu.“

Počeo sam da kopam po džepovima. „Koliko?“

„Tri i pedeset, mislim.“

Sastavio sam, nekim čudom, tri novčanice, novčić od dvadeset pet centi, jedan od deset, i tri od pet, u trenutku kada se završio tunel i dve trake se razgranale ka šest ili sedam naplatnih kabina. Skupio sam novac u šaku i ispružio pesnicu ka Koniju. „Nemoj da staneš iza njih“, rekoh. „Pređi u brzu traku. Ubaci se ispred nekoga.“

„Aha.“ Koni je začiljio kroz vetrobran, pokušavajući da smisli plan. Dok se gurao na desnu stranu, karavan je iznenada izašao iz reda i pošao na krajnju levu stranu.

Obojica smo za trenutak samo zurili.

„Šta bi?“, reče Koni.

„Ekspresna kartica“, rekoh. „Imaju ekspres-karticu.“

Karavan je ušao u praznu traku za brzi prolaz i pravo kroz rampu. Za to vreme Koni nas je smestio na treće mesto u redu za TAČAN IZNOS ili ŽETON.

„Prati ih!“, rekoh.

„Pokušavam“, reče Koni, očigledno zbunjen razvojem događaja.

„Prestroji se levo!“, rekoh. „Prođi tamo!“

„Nemamo ekspresnu karticu.“ Koni se bolno isceri, demonstrirajući poseban talenat za brzo prebacivanje u detinje stanje.

„Šta me briga!“

„Ali mi...“

Počeo sam da se otimam za volan sa Konijem, pokušavajući da ga nateram da skrene levo, ali već je bilo kasno. Mesto ispred nas se ispraznilo, Koni je pošao napred, zatim spustio prozor. Sasuo sam mu novac u otvoreni dlan, a on ga je prosledio dalje.

Izašavši iz tunela desno, odjednom smo se našli u Kvin-su, suočivši se sa klupkom nezainteresovanih ulica: Bulevar Vernon, Avenija Džekson, Pedeset druga avenija. I tako dalje.

Karavan je nestao.

„Zaustavi“, rekoh.

Iznerviran, Koni je parkirao na Džeksonu. Već je bio mrkli mrak, iako je bilo tek sedam sati. Svetla Empajer stejt bildinga i Krajslerove zgrade presijavala su se na reci. Kola su zujala pored nas po izlasku iz tunela, ka ulazu na auto-put za Long Ajlend, rugajući nam se svojom bezbrižnom odlučnošću. Izgubivši Minu, bili smo niko i ništa, i nigde.

„Sekspresneš mi karticu!“, rekoh.

„Možda su pokušavali da nas se otarase.“

„Jeste, rekao bih da jesu.“

„Ne, saslušaj me“, reče on kilavo. „Možda su se okrenuli i vratili se na Menhetn. Možda ih stignemo...“

„Pst.“ Stavio sam slušalice. „Ako Frenk primeti da smo ih izgubili, možda kaže nešto.“

Ali ništa se nije čulo. Zvuci vožnje. Mina i div su sedeli u savršenoj tišini. Sada više nisam verovao da je div čovek iz Zenda – činilo mi se da taj raspričani, pretenciozni glas nije mogao da čuti ovoliko dugo. Bilo je dovoljno čudno što Mina ne brblja, podsmeva se nečemu, naglašava odrednice. Da li se bojao? Plašio se da otkrije da je ozvučen? Je li mislio da ga još uvek pratimo? Zašto nas je uopšte želeo uz sebe?

Ništa nisam znao.

Ispustio sam šest prasećih groktaja.

Sedeli smo i čekali.

I čekali.

„*Tako mu je to sa velikim poljskim balvanima*“, reče Mina.
„*Piroge uvek moraju da su im nadohvat ruke.*“

Potom: „Urrf.“ Kao da mu je div zabio pesnicu u stomak.

„Gde su Poljaci?“, upitah Konija, skinuvši jednu slušalicu sa uva.

„Šta?“

„Gde su ovde u blizini Poljaci? *Piroš ga, balvane!*“

„Pojma ti ja nemam. Meni je sve to ionako poljski.“

„Sanisajd? Vudsajd? Ajde, Gilberte. Pomozi mi. On je negde gde su Poljaci.“

„Kuda je išao papa u posetu?“, naglas je razmišljao Koni. Zvučalo je kao početak vica, ali sam dobro poznavao Konija. Nije pamtio viceve. „Tamo su Poljaci, zar ne? Gde je to, ovaj, u Grinpointu?“

„Grinpoint je u Bruklinu, Gilberte“, rekoh, bez razmišljanja. „Mi smo u Kvinsu.“ Zatim smo obojica okrenuli glave kao kada miševi u crtaću spaze mačku. Most Pulaski. Bili smo na nekoliko metara od rukavca koji odvaja Kvins i Bruklin, tačnije Grinpointa.

To je već bilo nešto. „Kreni“, rekoh.

„Nastavi da slušaš“, reče Koni. „Ne možemo samo da se vozikamo po Grinpointu.“

Pojurili smo preko malenog mosta, u čeljusti Bruklina.

„Kuda, Lajonele?“, reče Koni, kao da me je Mina zasipao stalnim prilivom uputstava. Slegnuo sam ramenima, dlanova okrenutih ka krovu linkolna. Gest se odmah istikovao i ja ga ponovih, sleganje ramenima, otvoreni dlanovi, grimasa. Koni me je ignorisao, prelazeći pogledom preko ulica u potrazi za karavanom, vozeći najsporije što može niz bruklinsku stranu uspona mosta Pulaski.

A onda čuh nešto. Otvaranja vrata, zatvaranje, trenje đonova po trotoaru. Mina i div su stigli do cilja. Zamrzao sam se u pola tika, koncentrišući se.

„Hari Brejnum Mlađi“, reče Mina najšegačkijim tonom. „Šta je bilo, stali smo na jednu brzu popravku, a?“

Div ništa ne reče. Još koračanja.

Ko je Hari Brejnum Mlađi?

U međuvremenu, mi smo sišli sa mosta, tu gde nam je na kratko bila dostupna široka panorama predgrađa. Umesto toga, spustili smo se ka Bulevaru Mekginis, gde su ulice bile pune mračnih industrijskih zgrada, bezličnih i obeshrabrujućih. Bruklin je veliko mesto, a ovo nije bio naš kraj.

„Znaš već – kad već moraš da blejiš, onda ga i brejnumuj, a?“ Mina je nastavljao svojim sarkastičnim tonom. U pozadini čuh automobilsku sirenu – još nisu ušli unutra. Stajali su negde na ulici, bezobrazno blizu.

Potom sam čuo potmulo zvuk, još jedno ispuštanje vazduha. Mina je primio još jedan udarac.

Potom Mina, ponovo: „Hej, hej...“ Nekakvo koškanje koje nisam mogao jasno da razaznam.

„Jebem ti...“, reče Mina i čuh kako su ga ponovo udarili, kako gubi dah u dugom, bolnom uzdahu.

Kod diva je najstrašnije bilo što ne priča, nije čak ni disao dovoljno glasno da bih ga čuo.

„Hari Brejnum Mlađi“, rekoše Koniju. Zatim, plašeći se da će mu to zvučati kao tik, dodadoh: „Da li ti to nešto znači, Gilberte?“

„Šta kažeš?“, reče on polagano.

„Hari Brejnum Mlađi“, ponovih besno i nestrpljivo. Ponekad sam se osećao kao munjica statičkog elektriciteta pored ljudi koji se probijaju kroz more melase.

„Naravno“, reče on, pokazujući palcem ka svom prozoru. „Upravo smo prošli pored njega.“

„Molim? Pored koga?“

„Fabrika alata ili tako nešto. Veliki znak.“

Prestao sam da dišem. Mina se obraćao nama. On nas je usmeravao. „Okreni.“

„Šta, nazad u Kvins?“

„Ne, Brejnume, već tamo gde si ga video“, rekoh sa željom da ga zadavim. Ili barem da mu nađem dugme za brzo premo-tavanje i pritisnem ga. „Izašli su iz kola. Okreni.“

„Nije daleko, jedan ili dva ćoška.“

„Kreni onda, *Brejnum ti ga Mlađeg!*“

Koni je okrenuo kola i odmah smo se našli ispred. HARI BREJNUM MLAĐI, ČELIČNE OPLATE, ispisano džinovskim cirkuskim slovima na zidu od cigala dvospratne fabrike koja se protezala od ćoška do ćoška, neposredno do mosta.

* * *

Reč BREJNUM na zidu izazvala je čitavu klovnovsku paradu asocijacija. Setio sam se kako sam kao dete pogrešno razumeo *Cirkus „Barnum i Bejli“ braće Ringling*. Barnamum Bejli. Kao osmijum, kardamom, brejnijum, barnamum, pademinaum: periodni sistem elemenata, teški metali. Barnamum Bejli bi mogao da bude i stariji brat Džordža i Pušiga Bejlja. Ili su svi oni jedan te isti čovek? Nemoj sada, molio sam svoje turetaško ja. Misli o tome, samo kasnije.

* * *

„Napravi krug“, rekoh Koniju. „Tu je negde.“

„Nemoj da se dereš“, reče on. „Dobro te čujem.“

„Začepi da čujem“, rekoh.

„To i ja kažem.“

„Molim?“ Odvojim slušalicu od uva.

„To sam i ja rekao. Začepi.“

„U redu! Začepi! Vozi! Puši ga!“

„Jebeni bolidu.“

Ulica iza BREJNUMA bila je mračna i naizgled pusta. Među nekoliko parkiranih kola nije bilo karavana. Skladište od cigle bez prozora bilo je načičkanoo požarnim izlazima, kavezima od kovanog gvožđa koji su se prostirali čitavom dužinom drugog sprata i završavali iskrivljenim lestvama koje nisu izgledale nimalo bezbedno. U poprečnoj ulici je omaleni đubretarski kamion prekriven grafitima bio napola zaklonjen u senci dvostrukog ulaza. Vrata iza njega bila su prekrivena dugim spoljnim šarkama, kao na hladnjači za meso. Jedan poklopac kamiona bio je zatvoren, a iz drugog su virile fluorescentne neonke. Ulično smeće nagomilano oko točkova ukazivalo je na to da se nije pomerao već neko vreme, tako da nisam mario za vrata iza njega. Drugi ulaz bila je kapija koja se diže nagore ispred doka za utovar veličine pristojnog kamiona, direktno na jarko osvetljenom bulevaru. Pretpostavljao sam da bih čuo zvrndanje kapije da su je podigli.

Na kraju ulice izdizala su se četiri dimnjaka Njutaun Krikovog postrojenja za obradu otpadnih voda, osvetljena odzgo poput drevnih piona u nekom gladijatorskom filmu. Ako pustite svinju na naduvavanje iznad njih, dobićete omot *Pink Floydovog* albuma *Animals*. Mileli smo u linkolnu u senci fabrike oko sva četiri njena ćoška, ali nismo videli ništa.

„U vražju mater“, rekoħ.

„Ne čuješ ga?“

„Zvuke ulice. Hej, stisni sirenu.“

„Zašto?“

„Ajde samo.“

Usredsredio sam se na slušalice. Koni pritisnu linkolnovu sirenu. Naravno, čuo sam je preko mikrofona.

„Zaustavi kola.“ Sada sam već paničio. Iskoračio sam na trotoar, zalupio vrata. „Kruži polako“, rekoħ. „Ne gubi me iz vida.“

„U čemu je fazon, Lajonele?“

„Tu je negde.“

Hodao sam trotoarom, u pokušaju da oslušnem puls pornele zgrade, da ošacujem napušteni kvart. Mesto su činili odbačeni komadi razočaranja, nezaposlenosti i kajanja. Nisam želeo da budem tu, nisam želeo da Mina bude tu. Koni me je pratio u linkolnu, glupavo buljeći kroz vozački prozor. Osluškiavao sam kroz slušalice sve dok nisam čuo zvuke sopstvenih koraka. Moje srce je lupalo u složenim ritmovima, gotovo podjednako glasno. A onda sam ga pronašao. Minin mikrofoni bio je iščupan iz njegove košulje i ležao je zgužvan na gomilici uz ivičnjak poprečne uličice, na suprotnoj strani bloka od đubretarskog kamiona. Pokupio sam ga i tutnuo u džep pantalona, potom strgnuo slušalice sa vrata. Osećajući kako me sumornost ulice pritiska sa svih strana, udario sam u polutrak preko trotoara ka đubretarskom kamionu, ali sam usput morao da zastanem i odglumim nalaženje mikrofona: da užurbano čučnem uz ivičnjak, ščepam ga, tutnem u džep, skinem nepostojeće slušalice, osetim kopiju panike usled otkrića, nastavim da trčim. Sada je već zahladnelo. Vetar me je šibao u nos, a ovaj je uzvraćao slinjenjem. Obrisao sam ga o rukav i prišao đubretarskom kamionu.

„Idioti jedni“, zajauka Mina iznutra.

Dodirnuo sam okvir đubretarskog okna i umazao ruku krvlju. Otvorio sam drugi poklopac, uglavio ga uz vrata. Mina je bio skvrčen u fetalni položaj u smeću, ruku prekrštenih preko stomaka, rukava natopljenih crvenilom.

„Isuse, Frenk.“

„Oćeš me izvaditi odavde?“ Zakašljao se, zagrguljao, zakolutao očima na mene. „Daćeš mi ruku? Mislim, pre nego što ti proradi muza. Ili možda želiš da izvadiš četkice i štafelaj. Nikada još nisam bio na uljanoj slici.“

„Izvini, Frenk.“ Posegnuo sam za njim u trenutku kada mi je Koni prišao s leđa i zavirio unutra.

„Koje sranje“, reče on.

„Pomozi mi“, rekoah Koniju. Zajedno smo podigli Minu sa dna okna đubretarskog kamiona. Mina je ostao skvrčen štiteći povređeni stomak. Izvukli smo ga preko ivice i pridržali ga, zajedno, na mračnom pustom trotoaru, grleći ga apsurdno, kolena savijenih jedan prema drugom, podvijenih ramena, kao da je nekakva divovska beba Isus u krvavom kaputu a nas dvojica Bogorodičine nežne ruke. Dok smo ga vodili do zadnjeg sedišta linkolna, Mina je, čvrsto zatvorenih očiju, stenjao i kikotaao se. Prsti su mi se od krvi lepili za dršku na vratima.

„Do najbliže bolnice“, rekoah bez daha kada smo seli napred.

„Ne poznajem kraj“, reče Koni, takođe šapćući.

„U Bruklinsku bolnicu“, reče Mina otpozadi, začuđujuće glasno. „Pođi auto-putem Bruklin–Kvins, idi do kraja Mekginisom. Bruklinska bolnica je blizu Dekalba. Tikvani jedni.“

Zadržavali smo dah i zurili ispred sebe sve dok Koni nije pronašao pravi put, a onda sam se okrenuo i bacio pogled pozadi. Minine oči su bile poluotvorene, a neobrijana brada nabrana kao da razmišlja ili se duri, ili se trudi da ne zaplače. Primetio je da ga gledam i namignuo mi. Zalajao sam dvaput – „jipki, jipki“ – i, protiv svoje volje, namignuo mu nazad.

„Šta se, kog kurca, desilo?“, reče Koni ne skidajući pogled s puta. Poskakivali smo i truckali se auto-putem Bruklin–Kvins, najgorim asfaltom u predgrađu. Poput voza na liniji G, auto-put Bruklin–Kvins patio je od kompleksa niže vrednosti, jer nije produžavao do menhetnske citadele, nikada nije okusio slavu. I bio je zagašen kamionima hladnjačama, danju i noću.

„Ostaviću novčanik i sat ovde“, reče Mina, ignorišući pitanje. „I pejdžer. Ne želim da mi ih ukradu u bolnici. Ne zaboravite da su tu pozadi.“

„Dobro, ali šta se, kog kurca, desilo, Frenk?“

„Ostavio bih vam i pištolj, ali više nije kod mene“, reče Mina. Posmatrao sam ga kako skida sat, srebro umrljano krvlju.

„Uzeli su ti pištolj? Frenk, šta se desilo?“

„Nož“, reče Mina. „Ništa strašno.“

„Bićeš dobro?“, Koni je istovremeno pitao i nadao se.

„O, da. Sjajno.“

„Izvini, Frenk.“

„Ko?“, rekoh. „Ko ti je to uradio?“

Mina se nasmeši. „Znaš šta tražim od tebe sada, Cirkuse? Da mi ispričaš vic. Sigurno imaš neki koji si čuvao za specijalnu priliku.“

Mina i ja smo se nadmetali u pričanju viceva od moje trinaeste godine, najviše jer je želeo da me vidi kako se trudim da ga ispričam bez tikova. Uglavnom nisam uspevaao.

„Samo da razmislim“, rekoh.

„Boleće ga ako se smeje“, reče mi Koni. „Ispričaj neki koji već zna. Ili koji nije smešan.“

„A otkad se ja to smejem na viceve?“, reče Mina. „Neka ispriča. Ne može da mi naškodi više od tvoje vožnje.“

„U redu“, rekoh. „Ulazi tip u kafanu.“ Posmatrao sam kako se lokva krvi širi na zadnjem sedištu, istovremeno se trudeći da odvratim Minu da sledi moj pogled.

„To mi kaži“, reče Mina. „Jebote, najbolji vicevi počinju tako, zar ne, Gilberte? Tip u kafani.“

„Valjda“, reče Koni.

„Već je smešan“, reče Mina. „Već smo na dobitku.“

„Dakle, ulazi tip u kafanu“, ponovih. „I nosi oktopoda. Kaže šankeru: 'Kladim se u sto dolara da će ovaj oktopod odsvirati svaki instrument u ovom lokaluu.'“

„Tip ima oktopoda? Šta ti kažeš na to, Gilberte?“

„Eh.“

„Šanker pokaže na klavir u ćošku i kaže: 'Samo izvoli.' Tip posedne oktopoda na klavirsku stolicu – *Klaviroktopod, Klaviroktamum Bejli!* – oktopod podigne poklopac, odsvira nekoliko skala, potom razvije malu etidu na klaviru.“

„Opa“, reče Mina. „Šepurimo se malo.“

Nisam tražio da pojasni, jer da jesam, sigurno bi rekao da je mislio i na mene i na oktopoda, zbog etide.

„I tip kaže: 'Pare na sunce', a šanker će: 'Čekaj malo', i izvadi gitaru. Tip pruži gitaru oktopodu, oktopod zategne žicu E, zatvori oči, odsvira slatki mali fandango na gitari.“ Čim je pritisak počeo da raste, kucnuo sam Konija po ramenu šest puta. On me je ignorisao, vozeći brzo, obilazeći kamione. „Tip kaže: 'Pare na sunce', a šanker će: 'De si navro, mislim da imam još nešto ovde', i izvadi klarinet iz ostave. Oktopod prouči stvarčicu par puta, zategne pisak.“

„E, sad ga već cedi“, reče Mina, ponovo misleći na obojicu.

„Oktopod nije baš dobar, ali uspe da istisne par tonova iz klarineta. Neće osvojiti nagradu, ali svira. *Cediklarinet! Pušiga!* Tip kaže: 'Plaćaj', šanker kaže: 'Sačekaj samo malo', vrati se u ostavu, kopa po stvarima i na kraju izlazi sa gajdama. Pljesne gajde na šank. Tip prinese oktopoda, pljesne oktopoda pored gajdi. *Gajdopod!*“ Zastao sam da se saberem, nisam želeo da se prerano izletim sa poentom. Zatim sam odmah nastavio, plašeći se da ću izgubiti nit, da ću izgubiti Mininu pažnju. „Oktopod krene da proučava gajde, podigne jednu cev, pusti je da padne. Podigne drugu, pusti je da padne. Udalji se malo, začkilji, pa gleda gajde. Tip se unervozi, priđe šanku, kaže oktopodu – *Oktobogan! Reaktopod!* – kaže oktopodaniku, *jebaću*, kaže *jebaćuje* – kaže: 'U čemu je problem? Zar ne znaš da sviraš? A oktopod kaže: 'Da sviram? Ako provalim kako da joj skinem pidžamu, jebaću je!“

Minine oči su bile zatvorene tokom čitave završnice, a nije ih otvorio ni sada. „Završio si?“ , reče on.

Ništa nisam rekao. Obišli smo silazak sa auto-puta, izašli na Aveniju Dekalb.

„Gde je bolnica?“ , reče Mina, ne otvarajući oči.

„Samo što nije“, reče Koni.

„Treba mi pomoć“, reče Mina. „Umirem.“

„Ne umireš“, reko.

„Pre nego što uđemo na hitan prijem, reći ćeš nam ko ti je to uradio, Frenk?“ , upita Koni.